ប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏លាក់កំបាំងនៃខទីសែសិប -
លេខសាមសិបបី

អេសេគាល លេខ ១៤

Jeff Pippenger
2026-10-27

នៅក្នុងគម្ពីរលោកុប្បត្តិ ជំពូកទីបួន និងទីប្រាំ ពង្សាវលីរបស់កាអ៊ីន
និងពង្សាវលីរបស់សេត ត្រូវបានប្រៀបធៀបឱ្យឃើញភាពខុសគ្នា។

ឡាមេកល្អ និងឡាមេកអាក្រក់

ខ្សែពូជទាំងពីរតំណាងឱ្យភាពផ្ទុយគ្នារវាងអស់អ្នកដែលត្រូវវិនាស
និងអស់អ្នកដែលបានទទួលសេចក្ដីសង្គ្រោះ
ហើយកូនចៅមួយចំនួននៃខ្សែពូជទាំងពីរនេះតំណាងឱ្យ ‘និមិត្តរូបកូនចៅ’
ស្របគ្នានៃខ្សែពូជដែលផ្ទុយគ្នាទាំងនោះ។
កាអ៊ីនតំណាងឱ្យមនុស្សមួយក្រុមដែលគ្មានការប្រែចិត្តពីអំពើបាប
ហើយគ្រាន់តែសោកសៅចំពោះស្ថានភាពរបស់ខ្លួនផ្ទាល់ប៉ុណ្ណោះ។

ព្រះអង្គក៏មានព្រះបន្ទូលថា៖ «ឯងបានធ្វើអ្វី?
សំឡេងឈាមរបស់ប្អូនឯងស្រែកអំពាវនាវមកអញពីដី។ ឥឡូវនេះ ឯងត្រូវបណ្ដាសាពីដី
ដែលបានបើកមាត់ទទួលឈាមប្អូនឯងពីដៃឯង។ កាលណាឯងភ្ជួររាស់ដី
ដីនឹងលែងផ្ដល់ភោគផលតាមកម្លាំងរបស់វាដល់ឯងទៀតហើយ។
ឯងនឹងជាអ្នករត់គេចខ្លួន និងជាអ្នករសាត់អណ្ដែតនៅលើផែនដី»។
កាអ៊ីនក៏ទូលព្រះអម្ចាស់ថា៖ «ទណ្ឌកម្មរបស់ទូលបង្គំធ្ងន់ពេក
ទូលបង្គំមិនអាចទ្រាំទ្របានឡើយ។ សូមទតមើល
ថ្ងៃនេះព្រះអង្គបានបណ្ដេញទូលបង្គំចេញពីផ្ទៃផែនដី
ហើយទូលបង្គំនឹងត្រូវលាក់បាំងពីព្រះភក្ត្ររបស់ព្រះអង្គ។
ទូលបង្គំនឹងជាអ្នករត់គេចខ្លួន និងជាអ្នករសាត់អណ្ដែតនៅលើផែនដី
ហើយអ្នកណាក៏ដោយដែលជួបទូលបង្គំ នឹងសម្លាប់ទូលបង្គំ»។
ព្រះអម្ចាស់ក៏មានព្រះបន្ទូលទៅគាត់ថា៖ «ហេតុដូច្នេះ
អ្នកណាក៏ដោយដែលសម្លាប់កាអ៊ីន អ្នកនោះនឹងត្រូវទទួលការសងសឹកប្រាំពីរដង»។
ព្រះអម្ចាស់ក៏បានដាក់សញ្ញាសម្គាល់មួយលើកាអ៊ីន
ដើម្បីកុំឱ្យអ្នកណាដែលជួបគាត់សម្លាប់គាត់ឡើយ។
កាអ៊ីនក៏ចាកចេញពីព្រះវត្តមានរបស់ព្រះអម្ចាស់ ហើយទៅរស់នៅក្នុងស្រុកណូឌ
នៅខាងកើតអេដែន។ លោកុប្បត្តិ ៤:១០–១៦។

កាអ៊ីនតំណាងឱ្យមនុស្សមួយក្រុមដែលមិនព្រមប្រែចិត្ត
ហើយផ្ដោតអារម្មណ៍តែទៅលើស្ថានភាពដ៏សោកសៅរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះជាស្ថានភាពដែលពួកគេបានបង្កឱ្យកើតមានដល់ខ្លួនឯង
ដោយមិនព្រមព្យាយាមធ្វើអំពើល្អ។

ប៉ុន្តែ ទ្រង់មិនបានសព្វព្រះហឫទ័យនឹងកាអ៊ីន និងតង្វាយរបស់គាត់ឡើយ។
កាអ៊ីនក៏ខឹងយ៉ាងខ្លាំង ហើយទឹកមុខរបស់គាត់ក៏ស្រងូតចុះ។

ព្រះអម្ចាស់មានព្រះបន្ទូលទៅកាអ៊ីនថា៖ ហេតុអ្វីបានជាឯងខឹង? ហើយហេតុអ្វីបានជាទឹកមុខឯងស្រងូតចុះ? បើឯងប្រព្រឹត្តល្អតើឯងនឹងមិនត្រូវបានទទួលយកទេឬអី? ហើយបើឯងប្រព្រឹត្តមិនល្អ
នោះបាបដេកនៅមាត់ទ្វារ។ វានឹងប្រាថ្នាចង់បានឯង ហើយឯងនឹងត្រួតត្រាលើវា។
លោកុប្បត្តិ 4:5–7។

ការស្លាប់ទាំងប្រាំមួយ—អាល់ហ្វាទាំងបី និងអូមេហ្គាទាំងបី

នៅក្នុងអត្ថបទមុនៗ យើងបានសម្គាល់ថា ហេណុកជានិមិត្តរូបនៃទេវតាទីមួយឡាមេកជានិមិត្តរូបនៃទេវតាទីពីរ មធូសាឡាជាសម្រែកនៅកណ្ដាលអធ្រាត្រ
ហើយណូអេជាទេវតាទីបី។ ឡាមេកដែលស្ថិតក្នុងពូជពង្សរបស់សេត
បានស្លាប់នៅអាយុប្រាំពីររយចិតសិបប្រាំពីរឆ្នាំ គឺប្រាំឆ្នាំមុនគ្រាទឹកជំនន់
ដែលជាគ្រាមធូសាឡាបានស្លាប់។ ប្រាំឆ្នាំក្រោយការស្លាប់របស់ឡាមេក
មធូសាឡាក៏បានស្លាប់ ហេតុដូច្នេះ
ការស្លាប់របស់ពួកគេទាំងពីរជានិមិត្តរូបតំណាងឱ្យការស្លាប់របស់ភរិយាអេសេគាលហើយមួយឆ្នាំកន្លះក្រោយការស្លាប់នោះ (1.5) ក៏មានការស្លាប់របស់យេរូសាឡិមដែលជាភរិយារបស់ព្រះកូនចៀម។

ហើយខ្ញុំ គឺយ៉ូហាន បានឃើញទីក្រុងបរិសុទ្ធ គឺក្រុងយេរូសាឡិមថ្មី
កំពុងចុះពីស្ថានសួគ៌មកពីព្រះជាម្ចាស់
ទាំងបានរៀបចំដូចជាកូនក្រមុំដែលបានតុបតែងខ្លួនសម្រាប់ស្វាមីរបស់នាង។ វិវរណៈ
២១:២។

ការស្លាប់នៅចំណុចអាល់ហ្វារបស់ភរិយាអេសេគាល និងរបស់ឡាមេក
ដែលតភ្ជាប់ទៅនឹងការស្លាប់នៅចំណុចអូមេហ្គារបស់ក្រុងយេរូសាឡិម និងរបស់មធូសាឡាបានធ្វើជាបុរេរូបនៃការស្លាប់របស់យ៉ូហាន ប៉ាឡៃអូឡូហ្គោស ហើយប្រាំឆ្នាំក្រោយមកគឺការស្លាប់របស់កុងស្តង់ទីនទីដប់មួយនៅលើកំពែងក្រុងកុងស្តង់ទីណូបល។
ខ្សែពេលវេលារបស់ឡាមេកកំណត់បង្ហាញរយៈពេលប្រាំឆ្នាំ
ដោយមានរយៈពេលប្រាំពីរថ្ងៃនៃការបម្លាស់ទីរបស់សត្វនៅចុងបញ្ចប់។
ខ្សែពេលវេលារបស់រ៉ូមខាងកើតតំណាងឱ្យរយៈពេលប្រាំឆ្នាំ
ហើយក៏តំណាងឱ្យរយៈពេលបួនឆ្នាំនៅក្នុងរយៈពេលសរុបប្រាំឆ្នាំនោះផងដែរ។
ខ្សែពេលវេលារបស់អេសេគាលតំណាងឱ្យទាំងរយៈពេលពីរឆ្នាំ
និងរយៈពេលមួយក្បៀសប្រាំឆ្នាំ (1.5)។
ខ្សែពេលវេលារបស់អេសេគាលស្តីពីការបំផ្លាញក្រុងយេរូសាឡិមដោយបាប៊ីឡូន
ស្របគ្នានឹងការបំផ្លាញក្រុងយេរូសាឡិមលើកទីពីរដោយរ៉ូម ចាប់ពីឆ្នាំ 66 រហូតដល់ឆ្នាំ 70។ ខ្សែពេលវេលានៃការបំផ្លាញក្រុងយេរូសាឡិមដោយរ៉ូមផ្តល់នូវទាំងរយៈពេលបួនឆ្នាំនិងរយៈពេលបីឆ្នាំកន្លះ។ ខ្សែពេលវេលាជានិមិត្តរូបទាំងបួននោះនីមួយៗ
បានផ្តល់នូវរយៈពេលជានិមិត្តរូប មិនមែនមួយទេ ប៉ុន្តែពីរ
នៅក្នុងទីបន្ទាល់បែបទំនាយរបស់ខ្លួន។

ឡាមេក, ចន ប៉ាឡៃអូឡូហ្គោស និងភរិយារបស់អេសេគាល
តំណាងឱ្យចំណុចសម្គាល់អាល់ហ្វានៃរយៈពេលមួយ ដែលបញ្ចប់ដោយមរណភាពអូមេហ្គា។ខ្សែព្រឹត្តិការណ៍ពីរក្នុងចំណោមខ្សែទាំងបី
តំណាងឱ្យការឡោមព័ទ្ធដែលបញ្ចប់ដោយមរណភាពរបស់សមភាគីរៀងៗខ្លួន។

ខ្សែព្រឹត្តិការណ៍មួយទៀតបញ្ចប់ដោយសត្វទាំងឡាយឡើងចូលក្នុងទូកធំ។ សមភាគីអូមេហ្គាផ្គូផ្គងទឹកជំនន់នៅសម័យណូអេជាមួយនឹងការបំផ្លិចបំផ្លាញក្រុងយេរូសាឡិមនិងការបំផ្លិចបំផ្លាញកំពែងក្រុងកុងស្តង់ទីណូប។ និមិត្តសញ្ញាអូមេហ្គាទាំងបី
សុទ្ធតែតំណាងឱ្យការបញ្ចប់នៃគ្រាសាកល្បង
នៅពេលច្បាប់ថ្ងៃអាទិត្យមកដល់នាពេលឆាប់ៗខាងមុខនេះ។

ជាការពិតណាស់ ក្នុងសក្ខីភាពនៃទូកធំរបស់លោកណូអេ ពុំមានការឡោមព័ទ្ធទេ
ប៉ុន្តែប្រាកដជាត្រូវមានផ្លូវជម្រាលមួយ ដើម្បីឱ្យអាចចូលទៅក្នុងទូកធំនោះបាន។ ប្រសិនបើផ្លូវជម្រាលសម្រាប់ដឹកជញ្ជូនចូលទូកនោះត្រូវបានចាត់ទុកថាជានិមិត្តរូបតំណាងឱ្យផ្លូវជម្រាលសម្រាប់ការឡោមព័ទ្ធ
នោះសក្ខីភាពទាំងបីអំពីសេចក្ដីស្លាប់សុទ្ធតែចង្អុលបង្ហាញពីការឡោមព័ទ្ធមួយ។ចំពោះខ្សែព្រឹត្តិការណ៍របស់រ៉ូមស្ដីពីការបំផ្លិចបំផ្លាញក្រុងយេរូសាឡិមពីឆ្នាំ៦៦
ដល់ឆ្នាំ៧០ មានការឡោមព័ទ្ធមួយដោយសេស្ទីយុសនៅឆ្នាំ៦៦
និងការឡោមព័ទ្ធលើកទីពីរដោយទីតុសនៅឆ្នាំ៧០។

បួនឆ្នាំ

រយៈពេលបួនឆ្នាំដែលបញ្ចប់ដោយការឡោមព័ទ្ធក្រុងកុងស្តង់ទីណូបនៅឆ្នាំ១៤៥៣តំណាងឱ្យរយៈពេលបួនឆ្នាំទីពីរនៅក្នុងទំនាយទាក់ទងនឹងឥស្លាមអំពី «ប្រាំខែ»
ក្នុងគម្ពីរវិវរណៈ ជំពូកទី៩។ រយៈពេលបួនឆ្នាំដំបូងនៅក្នុងទំនាយអំពី «ប្រាំខែ»
គឺចាប់ពីឆ្នាំ១៣៣៣ រហូតដល់ឆ្នាំ១៣៣៧ ក្នុងអំឡុងការឡោមព័ទ្ធក្រុងនីកូមេឌា។ការឡោមព័ទ្ធនោះក៏តំណាងឱ្យការបញ្ចប់រយៈពេលសាមសិបប្រាំបីឆ្នាំ
គិតចាប់ពីថ្ងៃទី២៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១២៩៩ ផងដែរ។
ការបំផ្លិចបំផ្លាញក្រុងយេរូសាឡិមពីរលើក
ការបំផ្លិចបំផ្លាញក្រុងកុងស្តង់ទីណូបមួយលើក ព្រឹត្តិការណ៍ទឹកជំនន់
និងការឡោមព័ទ្ធក្រុងនីកូមេឌា គឺជាសាក្សីចំនួនប្រាំនៃយុទ្ធនាការនៅប៉ានីយ៉ូម
ចាប់ពីឆ្នាំ២០០ មុនគ្រិស្តសករាជ រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៨ មុនគ្រិស្តសករាជ
ដែលនឹងជាសាក្សីទីប្រាំមួយ ហើយក៏មានសាក្សីផ្សេងទៀតជាច្រើនផងដែរ។

ការបំផ្លិចបំផ្លាញក្រុងយេរូសាឡិមទាំងពីរលើក អាចផ្គូផ្គងគ្នាបានយ៉ាងងាយស្រួលដោយដាក់ “ខ្សែបន្ទាត់ត្រួតលើខ្សែបន្ទាត់”។ ទឹកជំនន់
និងខ្សែបន្ទាត់នៃរ៉ូមខាងកើត ត្រូវបានផ្គូផ្គងគ្នាតាមរយៈការស្លាប់អាល់ហ្វា
និងអូមេហ្គាដែលមានរួមគ្នា។ យុទ្ធនាការប៉ានីយ៉ូមត្រូវបានផ្គូផ្គងជាក់លាក់ជាមួយខ្សែបន្ទាត់របស់អេសេគាលនៅឆ្នាំ ៥៨៧ មុនគ្រិស្តសករាជ
ពីព្រោះរយៈពេលនៃការឡោមព័ទ្ធទាំងពីរ សុទ្ធតែតំណាងឱ្យរយៈពេលពីរឆ្នាំ។
ប៉ានីយ៉ូមត្រូវបានតំណាងនៅក្នុងខទីដប់ប្រាំនៃដានីយ៉ែលជំពូកទីដប់មួយ
ដែលនៅមុនខទីដប់ប្រាំមួយ
ដែលតំណាងឱ្យច្បាប់ថ្ងៃអាទិត្យដែលនឹងមកដល់ក្នុងពេលឆាប់ៗ
ដូចគ្នានឹងការបំផ្លិចបំផ្លាញក្រុងយេរូសាឡិមនៅឆ្នាំ ៥៨៦ មុនគ្រិស្តសករាជ និងឆ្នាំ៧០ គ្រិស្តសករាជដែរ។ រយៈពេលពីរឆ្នាំនៃការប្រយុទ្ធនៅប៉ានីយ៉ូម
និងការឡោមព័ទ្ធក្រុងស៊ីដូន នាំខ្សែបន្ទាត់នីមួយៗទាំងនេះចូលទៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រដែលលាក់កំបាំងនៃដានីយ៉ែលជំពូកទីដប់មួយ ខទីសែសិប។

ទីសម្គាល់មួយ

គោលសម្គាល់ដំបូងតាមពាក្យទំនាយ ក្នុងការឡោមព័ទ្ធក្រុងយេរូសាឡិមនៅពេលក្រុងនេះត្រូវបានបំផ្លិចបំផ្លាញទាំងពីរលើក តំណាងឱ្យទីសម្គាល់មួយ; សេស្ទីយុសនៅឆ្នាំ៦៦ និងការស្លាប់របស់ភរិយាលោកអេសេគាល សុទ្ធតែជាទីសម្គាល់អាល់ហ្វា។
លោកឡាមេកក៏ជាគោលសម្គាល់ដំបូងដែរ ហើយដូច្នេះ
ដោយផ្អែកលើសក្ខីភាពរបស់សាក្សីពីរ លោកឡាមេកក៏ជាទីសម្គាល់មួយដែរ។ អាយុ
៧៧៧ ឆ្នាំរបស់លោក តំណាងឱ្យទីសម្គាល់នៃពួកជំនុំដ៏មានជ័យជម្នះ
ដែលផ្សំឡើងពីធាតុបី៖ ហោរាម្នាក់ បូជាចារ្យម្នាក់ និងព្រះមហាក្សត្រមួយអង្គ។

ម្យ៉ាងទៀត យើងក៏បានប្រទានថ្ងៃសប្ប័ទទាំងឡាយរបស់យើងដល់ពួកគេ
ដើម្បីជាទីសម្គាល់រវាងយើង និងពួកគេ ប្រយោជន៍ឱ្យពួកគេដឹងថា
យើងជាព្រះអម្ចាស់ដែលញែកពួកគេចេញជាបរិសុទ្ធ។ អេសេគាល ២០:១២។

៣០០ ឆ្នាំ

ហេណុក ដែលជាជំនាន់ទីប្រាំពីររាប់ពីអ័ដាម តាមខ្សែស្រឡាយរបស់សេត
បានដើរជាមួយព្រះអស់រយៈពេល ៣០០ ឆ្នាំ ហើយត្រូវបាននាំឡើងទៅស្ថានសួគ៌។ ‘៣០០’ គឺជានិមិត្តរូបនៃផ្ទាំងគំនូសតាងឆ្នាំ ១៨៤៣ របស់អ្នកត្រួសត្រាយចំនួនបីរយផ្ទាំង
នៃអ្នកអធិប្បាយក្នុងចលនាមីល្ល័រចំនួនបីរយនាក់ដែលត្រូវគ្នានឹងចំនួននោះ
និងនៃកងទ័ពរបស់គេឌានដែលមានគ្នាបីរយនាក់ផងដែរ។ ហេណុក
អ្នកអធិប្បាយក្នុងចលនាមីល្ល័រ និងមនុស្សបីរយនាក់របស់គេឌាន
តំណាងឱ្យពួកមនុស្សមួយសែនបួនម៉ឺនបួនពាន់នាក់។ សាំសុនបានយកកញ្ជ្រោង ៣០០ក្បាល ហើយចងវាភ្ជាប់គ្នាជាគូៗ ដោយហេតុនេះ បង្ហាញឱ្យឃើញចំនួន ១៥០
និងនិមិត្តរូបមួយដែលត្រូវបានចងភ្ជាប់គ្នា ហើយមានចំនួនសរុបបីរយ។

រួចសាំសុនក៏ទៅចាប់កញ្ជ្រោងបានបីរយក្បាល ហើយយកចន្លុះមក
រួចបង្វែរកន្ទុយកញ្ជ្រោងទាំងនោះឱ្យទល់គ្នាជាគូៗ
ហើយដាក់ចន្លុះមួយនៅចន្លោះកន្ទុយទាំងពីរ។
លុះគាត់បានអុជចន្លុះទាំងនោះហើយ គាត់ក៏លែងកញ្ជ្រោងទាំងនោះឱ្យចូលទៅក្
នុងចម្ការធញ្ញជាតិដែលមិនទាន់ច្រូតរបស់ពួកភីលីស្ទីន
បណ្ដាលឱ្យឆេះទាំងគំនរកណ្ដាប់ធញ្ញជាតិ ទាំងធញ្ញជាតិដែលមិនទាន់ច្រូត
ព្រមទាំងចម្ការទំពាំងបាយជូរ និងដើមអូលីវផង។ ពួកចៅហ្វាយ ១៥:៤, ៥។

ទំនាយរយៈពេលប្រាំខែទាំងពីរអំពីសាសនាអ៊ីស្លាម ក្នុងជំពូកទី៩នៃកណ្ឌគម្ពីរវិវរណៈចង្អុលបង្ហាញថា «ភ្លើង» និង «កន្ទុយ» ជាលក្ខណៈសម្គាល់នៃសាសនាអ៊ីស្លាម។

ហើយក្នុងនិមិត្តនោះ ខ្ញុំបានឃើញសេះទាំងនោះ និងអស់អ្នកដែលជិះវាដូច្នេះ
គឺពួកគេពាក់អាវក្រោះការពារទ្រូងពណ៌ភ្លើង ពណ៌ត្បូងយ៉ាស៊ីន និងពណ៌ស្ពាន់ធ័រ៖
ឯក្បាលសេះទាំងនោះដូចជាក្បាលសិង្ហ ហើយមានភ្លើង ផ្សែង
និងស្ពាន់ធ័រចេញពីមាត់របស់វា។
មនុស្សមួយភាគបីត្រូវបានសម្លាប់ដោយរបស់ទាំងបីនេះ គឺដោយភ្លើង
ដោយផ្សែង និងដោយស្ពាន់ធ័រ ដែលចេញពីមាត់របស់វា។
ដ្បិតអំណាចរបស់វាស្ថិតនៅក្នុងមាត់ និងក្នុងកន្ទុយរបស់វា៖
ព្រោះកន្ទុយរបស់វាដូចជាពស់ ហើយមានក្បាល
ហើយវាបង្កគ្រោះថ្នាក់ដោយកន្ទុយទាំងនោះ។ វិវរណៈ ៩:១៧–១៩។

អំណាចនៃសាសនាឥស្លាមស្ថិតនៅទាំងក្នុងមាត់របស់ពួកគេ
និងក្នុងកន្ទុយរបស់ពួកគេ។

ហើយពួកវាមានកន្ទុយដូចកន្ទុយខ្យាដំរី ហើយមានទ្រនិចនៅកន្ទុយរបស់ពួកវា
ហើយពួកវាមានអំណាចធ្វើទុក្ខមនុស្សអស់រយៈពេលប្រាំខែ។
ហើយពួកវាមានស្ដេចមួយអង្គគ្រប់គ្រងលើពួកវា គឺជាទេវតានៃជង្ហុកឥតបាត
ដែលមានឈ្មោះជាភាសាហេព្រើរថា អាបាដូន ប៉ុន្តែជាភាសាក្រិកមានឈ្មោះថា
អាប៉ូលីយ៉ូន។ វិវរណៈ ៩:១០, ១១។

អំណាចរបស់សាសនាឥស្លាមក្នុងការធ្វើឱ្យរងទុក្ខវេទនា និងសម្លាប់
ស្ថិតនៅទាំងក្នុងមាត់ និងក្នុងកន្ទុយរបស់ពួកវា ដែលចេញមកពីមាត់
និងកន្ទុយរបស់ពួកវា។

ហេតុនេះ ព្រះអម្ចាស់នឹងកាត់ផ្ដាច់ពីអ៊ីស្រាអែល ទាំងក្បាល និងកន្ទុយ ទាំងមែកឈើ
និងដើមកក់ ក្នុងថ្ងៃតែមួយ។ អ្នកចាស់ទុំ និងអ្នកមានកិត្តិយស គឺជាក្បាល
ហើយហោរាដែលបង្រៀនសេចក្ដីកុហក គឺជាកន្ទុយ។
ដ្បិតពួកអ្នកដឹកនាំប្រជាជននេះធ្វើឱ្យពួកគេវង្វេង
ហើយអស់អ្នកដែលត្រូវពួកគេដឹកនាំ ក៏ត្រូវបំផ្លាញដែរ។ អេសាយ ៩:១៤–១៦។

សាសនាឥស្លាម និងអ៊ីស្រាអែលមានទំនាក់ទំនងនឹងគ្នាតាមន័យទំនាយ
ដ្បិតទាំងពីរសុទ្ធតែជាកូនចៅរបស់អ័ប្រាហាំ ហើយនៅក្នុងខ្សែនីមួយៗ “ក្បាល” គឺជា “អ្នកចាស់ទុំ និងអ្នកមានកិត្តិយស” ហើយ “កន្ទុយ” គឺជា “ព្យាការីដែលបង្រៀនសេចក្ដីកុហក”។ សម្រាប់សាសនាឥស្លាម
ព្យាការីពីបុរាណដែលបានបង្រៀនសេចក្ដីកុហក គឺមូហាំម៉ាត់។
គម្ពីរកូរ៉ានតំណាងឱ្យសេចក្ដីកុហកដែលជំរុញពួកកណ្ដូបនៃសាសនាឥស្លាម
ហើយអ្នកចាស់ទុំ និងអ្នកមានកិត្តិយស គឺជាថ្នាក់ដឹកនាំនយោបាយរបស់ពួកគេ។សាសនាឥស្លាមត្រូវបានដឹកនាំដោយសិល្បៈនៃការគ្រប់គ្រងរដ្ឋ (មាត់)
ដែលត្រូវបានជំរុញដោយសេចក្ដីកុហកនៃគម្ពីរកូរ៉ាន (កន្ទុយ)។
សត្វកញ្ជ្រោងទាំងបីរយក្បាលរបស់សាំសុនត្រូវបានបែងចែកជាពីរក្រុម
ដោយក្រុមនីមួយៗមានរយៈពេលប្រាំខែ ហើយនឹងធ្វើទុក្ខវេទនា
និងសម្លាប់តាមរយៈភ្លើង ផ្សែង និងស្ពាន់ធ័រ។

ភ្លើង ផ្សែង និងស្ពាន់ធ័រ

ភ្លើង ផ្សែង និងស្ពាន់ធ័រ មានលក្ខណៈបែបព្យាករណ៍របស់ទេវតាទាំងបី។ ធាតុទីមួយនិងធាតុចុងក្រោយ សុទ្ធតែជាប្រភេទភ្លើង។ ឫសពាក្យ «ស្ពាន់ធ័រ»
តំណាងឱ្យការជះពន្លឺពីព្រះ។ ភ្លើងជានិមិត្តរូបនៃសារ ផ្សែងជាផលនៃសារនោះ
ហើយស្ពាន់ធ័រសម្គាល់ថា សារនោះជាសារសាសនា។
ទាំងបីនេះសុទ្ធតែជារូបក្លែងក្លាយនៃសារពិតរបស់ទេវតាទាំងបីក្នុងគម្ពីរវិវរណៈ
ជំពូកដប់បួន។ ប្រដាប់បាំងទ្រូងដែកត្រូវបានបង្ហាញជាភ្លើង ត្បូងយ៉ាស៊ីន និងស្ពាន់ធ័រ។វាក្លែងត្រាប់តាមប្រដាប់បាំងទ្រូងរបស់សម្ដេចសង្ឃ។
ប្រដាប់បាំងទ្រូងរបស់សម្ដេចសង្ឃតំណាងឱ្យមនុស្សមួយសែនបួនម៉ឺនបួនពាន់នាក់
ក្នុងរូបភាពជាត្បូងមនុស្សទាំងដប់ពីរ ដែលរួមផ្សំជាមួយទេវភាព ដែលតំណាងដោយអ៊ូរីមនិងធូមីម។ ត្បូងយ៉ាស៊ីននៅសម័យបុរាណមានពណ៌ខៀវខ្មៅចាស់ ឬពណ៌ស្វាយស្រអាប់។ត្បូងយ៉ាស៊ីននៃប្រដាប់បាំងទ្រូងរបស់សាសនាអ៊ីស្លាម ត្រូវគ្នានឹងផ្សែងដែលចេញពីមាត់

(រដ្ឋ) និងកន្ទុយ (សាសនាចក្រ) របស់សាសនាអ៊ីស្លាម។

ការដែលហេណុកត្រូវបានយកទៅស្ថានសួគ៌ បន្ទាប់ពីបានដើរជាមួយព្រះអស់រយៈពេល ៣០០ឆ្នាំ ផ្សារភ្ជាប់លេខ ៣០០ ទៅនឹងសាររបស់ទេវតាទីមួយ ដែលបានមកដល់នៅឆ្នាំ
១៧៩៨។ សាររបស់ទេវតាទីមួយនោះបានទទួលអំណាចនៅថ្ងៃទី១១ ខែសីហា ឆ្នាំ១៨៤០
ជាមួយនឹងការសម្រេចតាមទំនាយអំពីរយៈពេលប្រាំខែនៅក្នុងវិវរណៈ ជំពូកទីប្រាំបួន។
រយៈពេលប្រាំខែទាំងពីរនៅក្នុងជំពូកនោះ
ត្រូវបានចងភ្ជាប់គ្នាតាមលំនាំមួយបន្ទាត់លើមួយបន្ទាត់។ ការយល់ដឹងថា
រយៈពេលប្រាំខែនៅក្នុងខទីប្រាំ និងខទីដប់ គឺជារយៈពេលពីរដាច់ដោយឡែកពីគ្នា
ដែលរយៈពេលនីមួយៗមានមួយរយហាសិបឆ្នាំ
ទើបតែត្រូវបានទទួលស្គាល់នាពេលថ្មីៗនេះប៉ុណ្ណោះ។
នៅពេលសេចក្ដីពិតនោះត្រូវបានទទួលស្គាល់
សាំសុនបានចងសត្វកញ្ជ្រោងទាំងនោះភ្ជាប់គ្នាជាគូៗ ចំនួនមួយរយហាសិបគូ។

នៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្របែបទំនាយរបស់សាំសុន (ដែលមានន័យថា «ព្រះអាទិត្យ») «ផ្សែង» ដែលបានហុយចេញពីរណ្ដៅ នៅពេលដែលកូនសោត្រូវបានតំណាងដោយសមរភូមិនីនីវេបានបិទបាំងព្រះអាទិត្យដោយភាពងងឹត។
ក្រុមអ្នកដើរតាមលោកមីល្លើរបានសម្គាល់យ៉ាងត្រឹមត្រូវថា
ការដែលផ្សែងពីរណ្ដៅនៃសាសនាអ៊ីស្លាមបានបិទបាំងព្រះអាទិត្យ
គឺជាការបិទបាំងដំណឹងល្អរបស់ព្រះគ្រីស្ទ ដែលតំណាងដោយព្រះអាទិត្យ (សាំសុន)។
ក៏មានទំនាក់ទំនងមួយចំនួនទៀតរវាងសក្ខីភាពរបស់សាំសុន
និងសាសនាអ៊ីស្លាមក្នុងកណ្ឌវិវរណៈ ជំពូកទី៩ ដល់ទី១១។

លេខបីលេចឡើងក្នុងប្រវត្តិរបស់សាំសុន
ដោយភ្ញៀវក្នុងពិធីមង្គលការត្រូវដោះប្រស្នាឱ្យបានក្នុងរយៈពេលបីថ្ងៃ។
សាំសុនមានទំនាក់ទំនងជាមួយស្ត្រីបីនាក់៖ ភរិយារបស់គាត់មកពីទីមណា ស្ត្រីពេស្យា
និងនាងដេលីឡា។ ព្រះវិញ្ញាណនៃព្រះអម្ចាស់យាងមកសណ្ឋិតលើសាំសុនបីដង៖
នៅពេលជួបនឹងសិង្ហ នៅអាសកាឡូន និងនៅលេហ៊ី។
សាំសុនផ្ដល់ចម្លើយមិនពិតចំនួនបីដល់នាងដេលីឡា មុននឹងប្រាប់ការពិត។
លេខបីតំណាងឱ្យព្រះត្រៃឯក ព្រមទាំងព្រះត្រៃឯកក្លែងក្លាយដែលមាននាគ សត្វសាហាវនិងហោរាក្លែងក្លាយ
ហើយក៏តំណាងឱ្យសមាសភាពបីផ្នែកនៃពួកជំនុំដែលមានជ័យជម្នះផងដែរ។

ចំនួនសាមសិបគឺជាចំនួនតំណាងឱ្យបូជាចារ្យ ហើយមានអ្នកកំដរសាមសិបនាក់ដែលត្រូវបាននាំមកចូលរួមពិធីជប់លៀងមង្គលការរបស់សាំសុន។ បន្ទាប់មក
សាំសុនបានភ្នាល់ថានឹងឱ្យសំពត់ទេសឯកសាមសិបផ្ទាំង
និងសម្លៀកបំពាក់សាមសិបឈុត ប្រសិនបើភ្ញៀវទាំងនោះអាចស្រាយប្រស្នាបាន។
នៅពេលចម្លើយនៃប្រស្នារបស់គាត់ត្រូវបានបង្ហើបដោយអំពើក្បត់
សាំសុនបានសម្លាប់បុរសសាមសិបនាក់នៅក្រុងអាសកាឡូន ដើម្បីទូទាត់ការភ្នាល់។
ចំនួនសាមសិបគឺជាតង្វាយមួយភាគដប់តាមន័យទំនាយនៃចំនួន ៣០០
ហើយដោយស្របគ្នានឹងការដែលហេណុកបានដើរជាមួយព្រះអស់រយៈពេលបីរយឆ្នាំសត្វកញ្ជ្រោងបីរយក្បាលដែលសាំសុនចាប់បាន ហើយចងផ្គុំគ្នាជាមួយរយហាសិបគូមានទំនាក់ទំនងនឹងទំនាយពីរអំពីរយៈពេលប្រាំខែក្នុងគម្ពីរវិវរណៈ ជំពូកប្រាំបួន
ដែលត្រូវបានភ្ជាប់គ្នាដោយប្រើវិធីសាស្ត្របន្ទាត់ត្រួតលើបន្ទាត់។

ចំនួនបីរយគឺជាតង្វាយមួយភាគដប់តាមន័យទំនាយនៃចំនួនបីពាន់
ហើយចំនួនបីពាន់តំណាងឱ្យក្រុមអ្នកសេសសល់មួយក្រុម
ទោះជាក្រុមអ្នកសេសសល់ដ៏សុចរិត
ដែលតំណាងដោយអស់អ្នកដែលបានប្រែចិត្តជឿនៅថ្ងៃបុណ្យទីហាសិប
ឬជាក្រុមអ្នកសេសសល់ដែលមិនសុចរិត ដែលតំណាងដោយអស់អ្នកដែលត្រូវពួកលេវីសម្លាប់នៅពេលនៃការបះបោរពាក់ព័ន្ធនឹងរូបកូនគោមាសក៏ដោយ។

ការបះបោរក្នុងហេតុការណ៍កូនគោមាស
និងអ្នកដែលបានប្រែចិត្តជឿនៅថ្ងៃបុណ្យទីហាសិប ទាំងពីរនេះស្របគ្នាក្នុងន័យទំនាយនៅចំណុចនៃច្បាប់ថ្ងៃអាទិត្យដែលនឹងមកដល់ក្នុងពេលឆាប់ៗនេះ។ ក្រុមអ្នកសំណល់មួយតំណាងឱ្យអ្នកសំណល់មួយក្រុមពីចំណោមរាស្ត្រនៃសេចក្ដីសញ្ញារបស់ព្រះ និងអ្នកសំណល់មួយក្រុមពីចំណោមអ្នកដែលនៅក្រៅហ្វូងរាស្ត្រនៃសេចក្ដីសញ្ញារបស់ព្រះ។ ការលើកឡើងអំពីមនុស្សបីពាន់នាក់ជាលើកទីមួយនៅក្នុងទីបន្ទាល់របស់សាំសុនសំដៅទៅលើជនជាតិយូដាដែលបានចាប់សាំសុនធ្វើជាឈ្លើយ
ដើម្បីផ្គាប់ចិត្តពួកភីលីស្ទីន
ហើយការលើកឡើងជាលើកទីពីរសំដៅទៅលើពួកភីលីស្ទីន។
ការជំនុំជម្រះចាប់ផ្ដើមពីដំណាក់របស់ព្រះ
ហើយបន្ទាប់មកបន្តទៅលើពួកកម្មករនៅម៉ោងទីដប់មួយ
ដែលនៅតែស្ថិតក្នុងបាប៊ីឡូន។ ទីបន្ទាល់របស់សាំសុនគាំទ្រទាំងនិមិត្តសញ្ញានៃចំនួនបីពាន់ដែលតំណាងឱ្យក្រុមអ្នកសំណល់
ហើយក៏គាំទ្រលំដាប់លំដោយនៃដំណើរការជំនុំជម្រះផងដែរ។
ហេណុកបានដើរជាមួយព្រះអស់រយៈពេលបីរយឆ្នាំ ដូច្នេះ
លោកតំណាងឱ្យក្រុមអ្នកសំណល់ពីចំណោមរាស្ត្រនៃសេចក្ដីសញ្ញារបស់ព្រះ
ដែលមិនភ្លក់សេចក្ដីស្លាប់។
ក្រុមអ្នកសំណល់នោះគឺជាមនុស្សមួយសែនបួនម៉ឺនបួនពាន់នាក់
ដែលនៅក្នុងជំពូកទីប្រាំពីរនៃកណ្ឌគម្ពីរវិវរណៈ
ត្រូវបានប្រៀបផ្ទឹមនឹងហ្វូងមនុស្សដ៏ច្រើន ដើម្បីបង្ហាញពីភាពខុសគ្នា។

តង្វាយមួយភាគដប់នៃចំនួន ៣០០ គឺ ៣០ ដែលជានិមិត្តរូបនៃសង្ឃម្នាក់
ហើយលើសពីនេះ លេខបី ដែលជាតង្វាយមួយភាគដប់នៃសាមសិប តំណាងឱ្យព្រះត្រៃឯកក៏ដូចជាព្រះត្រៃឯកក្លែងក្លាយរបស់នាគ សត្វសាហាវ និងហោរាក្លែងក្លាយផងដែរ។លេខបីក៏តំណាងឱ្យការបែងចែកជាបីផ្នែកនៃក្រុមជំនុំដែលទទួលជ័យជម្នះ
ដែលតំណាងដោយព្រះបាទដាវីឌ
ដែលបានចាប់ផ្ដើមសោយរាជ្យនៅពេលព្រះអង្គមានព្រះជន្មសាមសិបព្រះវស្សា
សង្ឃយ៉ូសែប ដែលបានចាប់ផ្ដើមបម្រើនៅពេលគាត់មានអាយុសាមសិបឆ្នាំ
និងអេសេគាល ដែលជាហោរាផង និងជាសង្ឃផង
ហើយដែលបានចាប់ផ្ដើមកិច្ចបម្រើរយៈពេលម្ភៃពីរឆ្នាំរបស់គាត់
នៅឆ្នាំទីសាមសិបនៃវដ្ដឆ្នាំមហោឡារិកទីដប់ប្រាំពីរ។ ក្នុងឋានៈជាសង្ឃ
គាត់គួរតែមានអាយុសាមសិបឆ្នាំ។

តួអង្គជានិមិត្តរូបនីមួយៗក្នុងចំណោមតួអង្គទាំងបី ដែលត្រូវបានបង្ហាញជាព្យាការីបូជាចារ្យ និងស្តេច ទទួលត្រាថ្ងៃសប្ប័ទទីប្រាំពីររបស់ព្រះជាម្ចាស់
នៅត្រង់ចំណុចសម្គាល់ដែលបើកឆាកនៃការឡោមព័ទ្ធ។ សាក្សីពីរនៃសេចក្ដីស្លាប់

រួមជាមួយនឹងសាក្សីបន្ទាប់បន្សំនៃការបំផ្លិចបំផ្លាញក្រុងយេរូសាឡិមនៅឆ្នាំ ៦៦
រួមគ្នាជាសាក្សីបីដែលបញ្ជាក់ថា ចំណុចសម្គាល់នៃការឡោមព័ទ្ធគឺជា ‘សញ្ញា’។

សញ្ញាសម្គាល់ផ្លូវនៃការផ្លាស់ប្តូរ

នៅពេលការឡោមព័ទ្ធចាប់ផ្ដើម ក្រុមជំនុំជ័យជម្នះរបស់ព្រះដែលមានបីផ្នែក
ត្រូវបានបោះត្រា ដោយមានឡាមេកជាតំណាង។ ការស្លាប់របស់ភរិយាអេសេគាលបង្ហាញថានៅត្រង់គោលសម្គាល់ដដែលនោះ
ប្រជារាស្ត្រនៃសេចក្ដីសញ្ញាពីមុនត្រូវបានរំលងចោលទាំងស្រុង។
គោលសម្គាល់នេះបង្ហាញពីការផ្លាស់ប្ដូរពីឡៅឌីសេទៅភីឡាដិលភា ដែលក៏ត្រូវបានបង្ហាញជារូបភាពនៃការផ្លាស់ប្ដូរពីក្រុមជំនុំដែលកំពុងតស៊ូប្រយុទ្ធទៅជាក្រុមជំនុំជ័យជម្នះផងដែរ ហើយដោយហេតុនេះ ក៏ក្លាយជាក្រុមជំនុំទីប្រាំបី
ដែលជាមួយក្នុងចំណោមក្រុមជំនុំទាំងប្រាំពីរ។ គោលសម្គាល់នោះ
នៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រនៃទេវតាទីបីក្នុងចលនាអ្នកដើរតាមមីល្ល័រ
ដែលលាតសន្ធឹងចាប់ពីថ្ងៃទី២២ ខែតុលា ឆ្នាំ១៨៤៤ រហូតដល់ការបះបោរនៅឆ្នាំ១៨៦៣បានតំណាងឱ្យអំឡុងពេលនៃឆ្នាំ១៨៥៦ នៅពេលដែលទាំងជេមស៍ និងអេលែន វ៉ាយ
បានចាប់ផ្ដើមសម្គាល់ចលនានេះថាជាចលនាបែបឡៅឌីសេ។ នៅឆ្នាំ១៨៥៦ ចលនាអ្នកដើរតាមមីល្ល័របែបភីឡាដិលភាបានផ្លាស់ប្ដូរទៅជាចលនាអ្នកដើរតាមមីល្ល័របែបឡៅឌីសេ។ ប្រាំពីរឆ្នាំក្រោយមក ចលនាអ្នកដើរតាមមីល្ល័របែបឡៅឌីសេបានបញ្ចប់នៅពេលដែលចលនានេះបានក្លាយជាក្រុមជំនុំសេវេនដេយអាត់វេនទីស្ទបែបឡៅឌីសេ។

ចំណុចសម្គាល់តាមផ្លូវនោះក៏មានគំរូតំណាងនៅក្នុងឆ្នាំ ៣១៣ ផងដែរ
ជាឆ្នាំដែលពួកជំនុំស្មឺណាបានបញ្ចប់ ហើយពួកជំនុំពើកាម៉ុសបានចាប់ផ្ដើម។ ជារួមការផ្លាស់ប្ដូរនៅឆ្នាំ ១៨៥៦ ពីភីឡាដិលភាដ៏សុចរិតទៅកាន់ឡៅឌីសេដែលមិនសុចរិតស្របគ្នានឹងការផ្លាស់ប្ដូរពីស្មឺណាដ៏សុចរិតទៅកាន់ពើកាម៉ុសដែលមិនសុចរិតនៅឆ្នាំ៣១៣ ហើយចំណុចផ្លាស់ប្ដូរនោះក៏បញ្ជាក់ថា
ចំណុចសម្គាល់តាមផ្លូវនោះជាទីសម្គាល់មួយផងដែរ។
ការឡោមព័ទ្ធចាប់ផ្ដើមដោយមានទីសម្គាល់មួយ
ដោយផ្អែកលើសក្ខីកម្មរបស់សាក្សីជាច្រើន។ នៅពេលដែលចលនារបស់ទេវតាទីបីដែលមានសមាសភាពជាមនុស្សមួយសែនបួនម៉ឺនបួនពាន់នាក់
ត្រូវបានបោះត្រានៅពេលមរណភាពរបស់ឡាមេក នោះពួកគេត្រូវបានបោះត្រា
ហើយរួបរួមគ្នាយ៉ាងពេញលេញ ខណៈដែលពួកគេត្រូវបានលើកឡើងជាទង់សម្គាល់ដ្បិតចំណុចសម្គាល់តាមផ្លូវដំបូងនៃរចនាសម្ព័ន្ធទំនាយអំពីការឡោមព័ទ្ធ
គឺជាទីសម្គាល់មួយ។

មរណភាពរបស់យ៉ូហាន ប៉ាឡៃអូឡូហ្គោស
ចង្អុលបង្ហាញពីសញ្ញាសម្គាល់តាមផ្លូវនៃឥស្លាម
គឺនៅពេលដែលរ៉ូមខាងកើតត្រូវបានឥស្លាមបង្ខំឱ្យចុះចូល។ ការឡោមព័ទ្ធនិងការបំផ្លាញក្រុងយេរូសាឡិម ផ្ដល់នូវសាក្សីពីរអំពីបាប៊ីឡូន និងរ៉ូម។
រយៈពេលមួយឆ្នាំកន្លះរបស់អេសេគាល តំណាងឱ្យពួកអ្នកឡៅឌីសេ
ដែលបានបដិសេធមិនព្រមមើលឃើញ
និងស្ដាប់ឮសារព្រមានអំពីការត្រូវនាំទៅជាឈ្លើយរបស់ស្ដេចខាងជើង។
សញ្ញាសម្គាល់របស់សេស្ទីយុស
តំណាងឱ្យពួកអ្នកភីឡាដិលភាដែលគេចផុតពីស្ដេចខាងជើង។

សញ្ញាសម្គាល់ទាំងពីរនោះទាក់ទងនឹងសារទំនាយផ្ទៃក្នុង ដូចគ្នានឹងលេខ 777 របស់ឡាមេកដែរ។ បន្ទាត់លើបន្ទាត់
មនុស្សមួយក្រុមត្រូវបាននាំទៅជាឈ្លើយនៅពេលមានការឡោមព័ទ្ធ
រីឯមនុស្សមួយក្រុមទៀតគេចផុតពីកណ្ដាប់ដៃរបស់ស្ដេចខាងជើង។

មរណភាពរបស់យ៉ូហាន ប៉ាឡៃអូឡូហ្គោស តំណាងឱ្យសារទំនាយខាងក្រៅ
ដោយកំណត់ឱ្យឃើញតួនាទីរបស់សាសនាឥស្លាមនៅត្រង់បង្គោលសម្គាល់ផ្លូវ
ដែលអ្នកទាំងឡាយដែលឡាមេកតំណាងឱ្យ ត្រូវបានបោះត្រា។ អ្នកដែលរួចខ្លួន
និងអ្នកដែលត្រូវចាប់ខ្លួនក្នុងការឡោមព័ទ្ធ និងការបំផ្លិចបំផ្លាញក្រុងយេរូសាឡិមគូសបញ្ជាក់ថា គឺនៅត្រង់បង្គោលសម្គាល់ផ្លូវអាល់ហ្វានៃអំឡុងពេលទំនាយនៃការឡោមព័ទ្ធនោះហើយ ដែលចរិតលក្ខណៈត្រូវបានបង្ហាញឱ្យឃើញ។
ក្រុមមនុស្សទាំងពីរនោះត្រូវបានតំណាងដោយឡាមេកទាំងពីរនាក់។
ក្រុមមួយផ្ដល់ការព្រមានដល់ទីក្រុងណាសវីល រីឯក្រុមមួយទៀតបដិសេធ។

ហើយព្រះអម្ចាស់មានព្រះបន្ទូលទៅគាត់ថា ដូច្នេះ អ្នកណាដែលសម្លាប់កាអ៊ីន
អ្នកនោះនឹងត្រូវទទួលទោសសងសឹកប្រាំពីរដង។
ហើយព្រះអម្ចាស់បានដាក់សញ្ញាសម្គាល់មួយលើកាអ៊ីន
ដើម្បីកុំឱ្យអ្នកណាដែលជួបគាត់សម្លាប់គាត់ឡើយ។ លោកុប្បត្តិ ៤:១៥។

សញ្ញានៃការបះបោរ

កាអ៊ីនបានទទួលសញ្ញាសម្គាល់នៃការបះបោររបស់ខ្លួន។
សញ្ញាសម្គាល់នៃការបះបោររបស់គាត់ត្រូវបានយល់ថាជាការព្រមានដល់មនុស្សជាតិថាប្រសិនបើពួកគេសម្លាប់កាអ៊ីន នោះពួកគេនឹងទទួលការជំនុំជម្រះប្រាំពីរដងពីព្រះ។
ក្នុងន័យមួយ
សញ្ញាសម្គាល់នោះអាចយល់បានថាជាការដែលព្រះប្រទានការការពារដល់កាអ៊ីន
ប៉ុន្តែតាមន័យទំនាយ សញ្ញានោះស្របនឹងសញ្ញាសម្គាល់ព្រមាននៃការបះបោរនៅក្នុងគម្ពីរចុងក្រោយនៃព្រះគម្ពីរ។ សញ្ញាសម្គាល់របស់សត្វសាហាវនៅក្នុងគម្ពីរវិវរណៈដែលជាគម្ពីរអូមេហ្គា ត្រូវបានបង្ហាញជាគំរូទុកជាមុនតាមរយៈសញ្ញាសម្គាល់នៃការបះបោររបស់កាអ៊ីននៅក្នុងគម្ពីរលោកុប្បត្តិ ដែលជាគម្ពីរអាល់ហ្វា។
ការព្រមានដែលបង្កប់នៅក្នុងសញ្ញាសម្គាល់របស់កាអ៊ីន គឺថា
អ្នកណាដែលបង្ហាញចរិតលក្ខណៈដូចកាអ៊ីន ក៏នឹងត្រូវព្រះបដិសេធ និងជំនុំជម្រះដែរ។សញ្ញាសម្គាល់នៅលើកាអ៊ីនស្របនឹងសញ្ញាសម្គាល់របស់សត្វសាហាវ ហើយការព្រមាននោះសង្កត់ធ្ងន់លើបទបញ្ជាមិនឱ្យយកតម្រាប់តាមការបះបោររបស់កាអ៊ីនក្នុងការសម្លាប់ប្អូនប្រុសរបស់ខ្លួន ជាការបះបោរដែលនៅក្នុងគម្ពីរវិវរណៈ
ត្រូវបានតំណាងដោយរូបតំណាងរបស់សត្វសាហាវ។ ការយកតម្រាប់តាមទង្វើរបស់កាអ៊ីន
គឺជាការបង្កើតរូបតំណាងរបស់កាអ៊ីន។
កាអ៊ីនបានទទួលការជំនុំជម្រះបែបអនុវត្តទោសប្រាំពីរដង
ហើយនៅជំនាន់ទីប្រាំមួយរាប់ពីកាអ៊ីន ឡាមេកបានទទួលស្គាល់ថា
ខ្លួនបានប្រព្រឹត្តអំពើបាបដដែលដូចឪពុករបស់ខ្លួន
ប៉ុន្តែការជំនុំជម្រះរបស់ខ្លួននឹងមានកម្រិតប្រាំពីរគុណនឹងចិតសិបដង។

ហើយលេម៉ិចបាននិយាយទៅកាន់ប្រពន្ធទាំងពីររបស់ខ្លួនថា៖ «អ័ដា និងស៊ីឡាអើយចូរស្តាប់សំឡេងខ្ញុំ! ឱប្រពន្ធទាំងពីររបស់លេម៉ិចអើយ

ចូរផ្ទៀងស្តាប់ពាក្យសម្ដីខ្ញុំចុះ ដ្បិតខ្ញុំបានសម្លាប់បុរសម្នាក់
ព្រោះគេបានធ្វើឱ្យខ្ញុំរងរបួស ហើយបានសម្លាប់យុវជនម្នាក់
ព្រោះគេបានធ្វើឱ្យខ្ញុំឈឺចាប់។ បើគេនឹងសងសឹកឱ្យកាអ៊ីនប្រាំពីរដងនោះគេប្រាកដជានឹងសងសឹកឱ្យលេម៉ិចចិតសិបប្រាំពីរដង»។ លោកុប្បត្តិ ៤:២៣,
២៤។

ខគម្ពីរមុននេះ ជាករណីទីមួយក្នុងចំណោមករណីតែបីប៉ុណ្ណោះ
ដែលចំនួននៅក្នុងព្រះបន្ទូលរបស់ព្រះត្រូវបានបង្ហាញក្នុងទម្រង់នៃការគុណ។
ករណីចុងក្រោយក៏ដូចជាករណីទីមួយដែរ។

ពេលនោះ ពេត្រុសចូលទៅគាល់ព្រះអង្គ ហើយទូលថា ព្រះអម្ចាស់អើយ
តើបងប្អូនរបស់ទូលបង្គំនឹងប្រព្រឹត្តបាបទាស់នឹងទូលបង្គំប៉ុន្មានដងហើយទូលបង្គំត្រូវអត់ទោសឱ្យគាត់? រហូតដល់ប្រាំពីរដងឬ?
ព្រះយេស៊ូវមានព្រះបន្ទូលទៅគាត់ថា ខ្ញុំមិនប្រាប់អ្នកថា រហូតដល់ប្រាំពីរដងនោះទេ
ប៉ុន្តែរហូតដល់ចិតសិបគុណនឹងប្រាំពីរដង។ ម៉ាថាយ ១៨:២១, ២២។

ចិតសិបគុណនឹងប្រាំពីរស្មើនឹងបួនរយកៅសិប ហើយនៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏ពិសិដ្ឋមានរយៈពេលបួនរយកៅសិបឆ្នាំចំនួនបី
ដែលរយៈពេលនីមួយៗតំណាងឱ្យរយៈពេលនៃការសាកល្បងមួយ។
មានរយៈពេលបួនរយកៅសិបឆ្នាំដែលត្រូវបានបង្ហាញសម្រាប់ទីបរិសុទ្ធ សម្រាប់ពួកស្តេចនិងសម្រាប់ពលបរិវារ។
រយៈពេលសម្រាប់ពួកស្តេចបានចាប់ផ្តើមពីការចាក់ប្រេងអភិសេកសូលនៅឆ្នាំ ១០៩៧មុនគ្រិស្តសករាជ ហើយបានបន្តរហូតដល់ការឡោមព័ទ្ធលើកទីមួយរបស់នេប៊ូក្នេសានៅពេលដែលដានីយ៉ែលត្រូវបានចាប់ជាឈ្លើយក្នុងឆ្នាំ ៦០៧ មុនគ្រិស្តសករាជ។

រយៈពេលសាកល្បងចំនួនបួនរយកៅសិបឆ្នាំ ដែលបានកំណត់ទុកសម្រាប់ទីបរិសុទ្ធ
បានចាប់ផ្តើមពីការឧទ្ទិសថ្វាយព្រះវិហាររបស់ព្រះបាទសាឡូម៉ូន នៅឆ្នាំ ១០០៦
មុនគ្រិស្តសករាជ ហើយបានបន្តរហូតដល់ការឧទ្ទិសថ្វាយព្រះវិហារក្រោយសម័យនិរទេសនៅឆ្នាំ ៥១៦ មុនគ្រិស្តសករាជ។ សម្រាប់ពួកពល រយៈពេលបួនរយកៅសិបឆ្នាំនោះគឺចាប់ពីឆ្នាំ ៤៥៧ មុនគ្រិស្តសករាជ រហូតដល់ឆ្នាំ ៣៤ នៃគ្រិស្តសករាជ។

ចាប់ពីសារព្រមានអំពីការជំនុំជម្រះប្រាំពីរដង និងសញ្ញាសម្គាល់របស់កាអ៊ីន
រហូតដល់ចិតសិបគុណនឹងប្រាំពីរដងរបស់ឡាមេក
គឺតំណាងជានិមិត្តរូបឱ្យរយៈពេលសាកល្បងចំនួនបួនរយកៅសិបឆ្នាំ។
ការបះបោរដែលសញ្ញាសម្គាល់របស់កាអ៊ីនតំណាងឱ្យ
ត្រូវបានបង្ហាញថាកាន់តែខ្លាំងឡើងជាលំដាប់
ស្របនឹងមូលហេតុដែលជំរុញឱ្យព្រះជាម្ចាស់បញ្ជូនទឹកជំនន់មក។

ហើយព្រះជាម្ចាស់ទ្រង់ទតឃើញថា
អំពើទុច្ចរិតរបស់មនុស្សនៅលើផែនដីមានច្រើនក្រៃលែង
ហើយគ្រប់ទាំងគំនិតដែលចិត្តរបស់គេប៉ងគិត សុទ្ធតែអាក្រក់ជានិច្ច។
ព្រះអម្ចាស់ទ្រង់សោកស្តាយដែលទ្រង់បានបង្កើតមនុស្សនៅលើផែនដី
ហើយទ្រង់ព្រួយព្រះហឫទ័យ។ ព្រះអម្ចាស់មានព្រះបន្ទូលថា
យើងនឹងបំផ្លាញមនុស្សដែលយើងបានបង្កើត ឱ្យវិនាសបាត់ពីផ្ទៃផែនដីទាំងមនុស្ស ទាំងសត្វ ទាំងសត្វលូនវារ និងសត្វស្លាបនៅលើអាកាស

ដ្បិតយើងសោកស្តាយដែលយើងបានបង្កើតពួកវាមក។ លោកុប្បត្តិ 6:5–7។

លេមេកនៃជំនាន់ទីប្រាំមួយក្នុងពូជពង្សកាអ៊ីន
ត្រូវបានលើកមកបង្ហាញជាតំណាងឱ្យក្រុមអ្នកបះបោរដែលមានសញ្ញាសម្គាល់ផ្ទុយពីលេមេកនៃពូជពង្សសេត។
ទីបន្ទាល់របស់លេមេកទាំងពីរបង្ហាញពីការបញ្ចប់រយៈពេលនៃការសាកល្បង៖
ម្នាក់តាមរយៈការបង្ហាញចំនួន 490 ហើយម្នាក់ទៀតតាមរយៈមរណភាពរបស់ខ្លួន។ទាំងពីរសុទ្ធតែមាននិមិត្តរូបជាតួលេខ
ដែលពាក់ព័ន្ធដោយផ្ទាល់នឹងសមាសភាពបីផ្នែកនៃពួកជំនុំដ៏មានជ័យជម្នះ។
លេមេកនៃពូជពង្សកាអ៊ីនស្របគ្នានឹងរយៈពេលចំនួនបី ដែលរយៈពេលនីមួយៗមាន 490 ឆ្នាំ សម្រាប់ស្តេចទាំងឡាយ ទីបរិសុទ្ធ និងពួកពលបរិវារ
ហើយលេមេកនៃពូជពង្សសេតមានត្រានៃលេខប្រាំពីរសម្រាប់ហោរា បូជាចារ្យ និងស្តេច។លេមេកនៃពូជពង្សសេតគឺជាទេវតាទីពីរក្នុងចំណោមទេវតាទាំងបីនៃគម្ពីរវិវរណៈ
ជំពូកដប់បួន ហើយលេមេកនៃពូជពង្សកាអ៊ីនគឺជាទេវតាទីបី
ដែលប្រកាសការព្រមានអំពីសត្វសាហាវ រូបរបស់វា សញ្ញាសម្គាល់
និងលេខនៃឈ្មោះរបស់វា។ គម្ពីរវិវរណៈ ជំពូកដប់បួន ខ 9/11
បញ្ជាក់ថានរណាខ្លះជាអ្នកដែលទទួលបណ្ដាសារបស់កាអ៊ីន។

ហើយទេវតាទីបីក៏មកតាមពួកគេ ដោយបន្លឺសំឡេងខ្លាំងថា
បើអ្នកណាថ្វាយបង្គំសត្វសាហាវ និងរូបតំណាងរបស់វា
ហើយទទួលសញ្ញាសម្គាល់របស់វានៅលើថ្ងាស ឬនៅលើដៃរបស់ខ្លួន
អ្នកនោះក៏នឹងត្រូវផឹកស្រានៃព្រះពិរោធរបស់ព្រះ
ដែលត្រូវបានចាក់សុទ្ធឥតលាយទៅក្នុងពែងនៃសេចក្ដីក្រោធរបស់ព្រះអង្គ
ហើយអ្នកនោះនឹងត្រូវរងទុក្ខទារុណដោយភ្លើង និងស្ពាន់ធ័រ
នៅចំពោះមុខពួកទេវតាបរិសុទ្ធ និងនៅចំពោះមុខព្រះកូនចៀម។
ហើយផ្សែងនៃទុក្ខទារុណរបស់ពួកគេក៏ហុយឡើងអស់កល្បជានិច្ចតរៀងទៅ
ហើយពួកគេគ្មានការសម្រាកឡើយ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់
គឺអស់អ្នកដែលថ្វាយបង្គំសត្វសាហាវ និងរូបតំណាងរបស់វា
ព្រមទាំងអ្នកណាដែលទទួលសញ្ញាសម្គាល់នៃឈ្មោះរបស់វា។ វិវរណៈ ១៤:៩–១១។

វិវរណៈ ១៥:២
បញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណរបស់អស់អ្នកដែលឡាមេកក្នុងពូជពង្សរបស់សេតតំណាងឱ្យ៖

ខ្ញុំក៏បានឃើញដូចជាសមុទ្រកែវលាយនឹងភ្លើង
ហើយបានឃើញអស់អ្នកដែលបានទទួលជ័យជម្នះលើសត្វសាហាវ លើរូបរបស់វា
លើសញ្ញាសម្គាល់របស់វា និងលើលេខនៃឈ្មោះរបស់វា កំពុងឈរនៅលើសមុទ្រកែវ
ទាំងកាន់ពិណរបស់ព្រះ។ វិវរណៈ ១៥:២។

ឡាមេកនៃពូជពង្សសេត សម្គាល់ការបិទទ្វារតាមរយៈការស្លាប់របស់គាត់។
ឡាមេកនៃពូជពង្សកាអ៊ីន សម្គាល់ការបិទទ្វារនៃរយៈពេលសាកល្បងបួនរយកៅសិបឆ្នាំ។សញ្ញាសម្គាល់របស់កាអ៊ីន
ត្រូវឱ្យគេយល់ថាជាការព្រមានឱ្យប្រយ័ត្នចំពោះអត្តចរិតមួយ
ដែលបានសម្ដែងចេញនូវលក្ខណៈបែបទំនាយសំខាន់ៗបីយ៉ាង។គាត់បានបដិសេធមិនព្រមចូលថ្វាយបង្គំព្រះតាមសេចក្ដីណែនាំរបស់ព្រះឡើយ;
គាត់បានសម្ដែងចេញនូវកំហឹងដ៏ពុះកញ្ជ្រោលដោយការច្រណែន

ហើយបានសម្លាប់ប្អូនប្រុសរបស់ខ្លួន ហើយទីបី គាត់បានបដិសេធមិនព្រមប្រែចិត្ត។

កាអ៊ីនបានបំពានលើព្រះបញ្ញត្តិនៅលើបន្ទះទីមួយនៃព្រះបញ្ញត្តិទាំងដប់ប្រការដែលកំណត់អំពីទំនាក់ទំនងរបស់មនុស្សជាតិជាមួយព្រះ
ហើយបន្ទះទីពីរកំណត់អំពីទំនាក់ទំនងរវាងមនុស្សជាតិនឹងមនុស្សជាតិ។
សញ្ញានៃការបះបោររបស់គាត់បានសម្គាល់ថា គាត់ជាអ្នករំលងក្រឹត្យវិន័យ
ដោយគ្មានការប្រែចិត្តឡើយ។ កាអ៊ីន និងឡាមេក
សម្គាល់ឱ្យឃើញទ្វារដែលត្រូវបានបិទរបស់ទេវតាទីបី
នៅគ្រាដែលច្បាប់ថ្ងៃអាទិត្យនឹងមកដល់នាពេលឆាប់ៗខាងមុខ។ ហេណុក មធូសាឡាឡាមេក និងណូអេ
តំណាងឱ្យប្រវត្តិសាស្ត្រដែលចាប់ផ្ដើមដោយការមកដល់របស់ទេវតាទីមួយ
ដែលតំណាងដោយហេណុក បន្តដោយការមកដល់របស់ឡាមេកក្នុងនាមជាទេវតាទីពីរការមកដល់របស់មធូសាឡាក្នុងនាមជាសម្រែកនៅកណ្ដាលអធ្រាត្រ
ដែលផ្ដល់អំណាចដល់សាររបស់ឡាមេក ដែលជាទេវតាទីពីរ ហើយបន្ទាប់មក ណូអេ
ក្នុងនាមជាទេវតាទីបី សម្គាល់ឱ្យឃើញទ្វារដែលត្រូវបានបិទនៅគ្រាទឹកជំនន់។

លេមេកបានស្លាប់ប្រាំឆ្នាំមុនទឹកជំនន់
ហើយការស្លាប់នេះកំណត់សម្គាល់រយៈពេលប្រាំឆ្នាំជានិមិត្តរូបមុនពេលទ្វារបិទ
នៅគ្រានៃច្បាប់ថ្ងៃអាទិត្យដែលនឹងមកដល់ក្នុងពេលឆាប់ៗនេះ។
គឺនៅពេលលេមេកស្លាប់ក្នុងអាយុ 777 ឆ្នាំនោះហើយ
ដែលការបោះត្រាលើក្រុមជំនុំដែលមានជ័យជម្នះត្រូវបានសម្រេចរួចរាល់។ បន្ទាប់មក
ប្រាំពីរថ្ងៃមុនពេលទ្វារទូកធំត្រូវបានបិទដោយអំណាចអធិធម្មជាតិ
សត្វទាំងឡាយបានចាប់ផ្តើមចូលទៅក្នុងទូកធំ។

ថ្ងៃដែលមធូសាឡាស្លាប់ គឺជាថ្ងៃទីមួយក្នុងចំណោមប្រាំពីរថ្ងៃនោះ។
ការព្រមានចុងក្រោយមុនពេលទ្វារបិទ គឺជាសារដែលមានពីរផ្នែក
គឺការបង្ហាញសត្វឱ្យឃើញនឹងភ្នែក អមដោយការសម្រេចនៃសេចក្ដីទំនាយមួយ ដែលត្រូវបានប្រកាសពេញមួយជីវិតរបស់បុរសដែលមានអាយុវែងបំផុតក្នុងចំណោមមនុស្សទាំងអស់ដែលធ្លាប់ស្លាប់។ សេចក្ដីទំនាយនោះមានបង្កប់នៅក្នុងឈ្មោះមធូសាឡា
ដែលមានន័យថា ‘នៅពេលគាត់ស្លាប់ វានឹងមកដល់’។

តាមសេចក្ដីតម្រូវនៃទំនាយ
សារព្រមានចុងក្រោយសម្រាប់មនុស្សជាតិត្រូវតែជាសារដែលមានពីរផ្នែក ដូចដែលបានបង្ហាញជានិមិត្តរូបដោយរយៈពេលប្រាំពីរថ្ងៃនៃការធ្វើចំណាកស្រុករបស់សត្វ
ដែលបានចាប់ផ្ដើមជាមួយនឹងការស្លាប់របស់លោកមធូសាឡា
ជាការសម្រេចតាមទំនាយរបស់លោកហេណុក
ដែលត្រូវបានប្រកាសតាមរយៈឈ្មោះកូនប្រុសរបស់លោក។
រយៈពេលប្រាំពីរថ្ងៃនៃការធ្វើចំណាកស្រុករបស់សត្វបញ្ជាក់ថា សារដែលមានពីរផ្នែក
គឺការស្លាប់របស់លោកមធូសាឡា និងសត្វដែលធ្វើចំណាកស្រុក
គឺជាសារនៃការបោះត្រារបស់ទេវតាទីបី។ ព្រះយេស៊ូវតែងតែបង្ហាញអំពីគ្រាចុងបញ្ចប់ដោយយកគ្រាដើមដំបូងមកធ្វើជារូបភាពប្រៀបធៀប ហើយនៅក្នុងកណ្ឌវិវរណៈ
សំឡេងទីពីរនៅខទី៤ចូលរួមជាមួយទេវតាទីបីនៃវិវរណៈ ជំពូកទី១៨
ដូចដែលសម្រែកនៅពាក់កណ្ដាលអធ្រាត្របានចូលរួមជាមួយសាររបស់ទេវតាទីពីរដែរ។
សារព្រមានចុងក្រោយតែងតែត្រូវបានបង្ហាញជាសារខាងក្នុង និងសារខាងក្រៅ

ដូចដែលបានបង្ហាញជានិមិត្តរូបដោយទំនាក់ទំនងខាងទំនាយរវាងក្រុមជំនុំ
និងត្រាទាំងឡាយនៅក្នុងកណ្ឌវិវរណៈ។ សារព្រមានចុងក្រោយនៅក្នុងដានីយ៉ែលជំពូកទី១១ គឺជាសារនៃទិសខាងជើង និងទិសខាងកើត។ លោកមធូសាឡា
និងសត្វដែលធ្វើចំណាកស្រុក
គឺជាសារព្រមានចុងក្រោយដែលមានពីរផ្នែកនៅសម័យលោកណូអេ។

មរណភាពរបស់ឡាមេក ដែលមានលេខ ៧៧៧ ជាសញ្ញាសម្គាល់
ស្របគ្នានឹងការចាប់ផ្ដើមនៃការឡោមព័ទ្ធ
នៅពេលដែលភរិយារបស់អេសេគាលបានទទួលមរណភាព។
គឺនៅត្រង់នោះហើយដែលពួកអ្នកស្មោះត្រង់ ដែលមានពូជពង្សរបស់សេតជាតំណាងទទួលការបោះត្រា
ហើយក៏នៅត្រង់នោះដែរដែលពួកអ្នកដែលមានពូជពង្សរបស់កាអ៊ីនជាតំណាង
ទទួលសញ្ញាសម្គាល់។ ហេណុកជាអ្នកទីប្រាំពីររាប់ពីអ័ដាម
ហើយគាត់តំណាងឱ្យគោលសម្គាល់អាល់ហ្វា
នៅក្នុងសម័យកាលមួយដែលបញ្ចប់ដោយជំនាន់ចុងក្រោយ និងជំនាន់ដំបូង
ដែលជំនាន់ទាំងពីរនេះត្រូវបានតំណាងដោយលេខប្រាំបី។
ឡាមេកទាំងពីររូបចង្អុលបង្ហាញពីការបិទបញ្ចប់រយៈពេលសាកល្បង
ហើយមរណភាពរបស់ឡាមេកតំណាងឱ្យទ្វារដែលបានបិទនៃរយៈពេលសាកល្បង
នៅពេលចាប់ផ្ដើមការឡោមព័ទ្ធ។

ហេណុកគឺជាអាល់ហ្វានៃប្រវត្តិសាស្ត្រទំនាយ ហើយដោយសារភាពចាំបាច់ខាងទំនាយលោកត្រូវតែចង្អុលបង្ហាញអូមេហ្គាមួយនៃប្រវត្តិសាស្ត្រទំនាយ។
អូមេហ្គានោះត្រូវបានតំណាងដោយមនុស្សទាំងប្រាំបីនាក់
ដែលបានចាកចេញពីពិភពលោកចាស់ទៅកាន់ពិភពលោកថ្មី
ដោយមិនបានភ្លក់រសជាតិនៃសេចក្ដីស្លាប់។ ហេណុក
និងមនុស្សទាំងប្រាំបីនាក់នោះមិនបានឃើញសេចក្ដីស្លាប់ឡើយ
មុនពេលពួកគេបានទៅដល់ផែនដីថ្មី។
ពិភពលោកចាស់បានបញ្ចប់ក្នុងអំឡុងប្រាំពីរថ្ងៃនៃការផ្លាស់ទីលំនៅរបស់សត្វ
ហើយពិភពលោកថ្មីបានចាប់ផ្ដើមដោយមានរយៈពេលប្រាំពីរថ្ងៃដែលគ្មានភ្លៀង។បន្ទាប់មក ចាប់ពីថ្ងៃទី១៧មក មានតែភ្លៀងប៉ុណ្ណោះអស់រយៈពេលប្រាំខែ
រហូតដល់ព្រះជាម្ចាស់បានឃាត់ភ្លៀងនៅចុងរយៈពេលប្រាំខែនោះ
គឺនៅថ្ងៃទីដប់ប្រាំពីរ។

ប្រាំខែ

នៅក្នុងគម្ពីរវិវរណៈ ជំពូកទីប្រាំបួន មានសាក្សីពីរដែលបញ្ជាក់អំពីរយៈពេលប្រាំខែ
ហើយនៅក្នុងជំពូកនេះ មានសេចក្ដីទំនាយអំពីពេលវេលាដាច់ដោយឡែកពីគ្នាចំនួនបី។រយៈពេលប្រាំខែទីមួយត្រូវបានចែងនៅក្នុងខទីប្រាំ រយៈពេលប្រាំខែទីពីរនៅក្នុងខទីដប់ហើយរយៈពេលបីរយកៅសិបមួយឆ្នាំ និងដប់ប្រាំថ្ងៃនៅក្នុងខទីដប់ប្រាំ។ ខ 5, 10 និង 15 បញ្ជាក់អំពីសេចក្ដីទំនាយអំពីពេលវេលារបស់សាសនាឥស្លាម
ដោយមានសាក្សីពីរអំពីរយៈពេលប្រាំខែ នៅដើមរយៈពេលនៃសេចក្ដីទំនាយ។ ខ 5 និង 10 សុទ្ធតែបញ្ជាក់អំពីរយៈពេលប្រាំខែ ដូច្នេះ តាមវិធីបន្ទាត់ត្រួតលើបន្ទាត់ ខទីប្រាំ
និងខទីដប់ បូកគ្នាបានដប់ប្រាំ។ ដូច្នេះ រយៈពេលប្រាំខែទីមួយគឺ 15
ហើយរយៈពេលបីរយកៅសិបមួយឆ្នាំ និងដប់ប្រាំថ្ងៃ ត្រូវបានចែងនៅក្នុងខ 15។ លំដាប់

និងរចនាសម្ព័ន្ធនៃខ 5, 10 និង 15 បង្ហាញឱ្យឃើញលេខដប់ប្រាំចំនួនពីរ
ហើយនៅក្នុងខពីរដំបូង ដែលបូកគ្នាបានដប់ប្រាំនោះ
មានសេចក្ដីទំនាយអំពីពេលវេលាចំនួនពីរ ដែលមួយៗមានរយៈពេលមួយរយហាសិបឆ្នាំ។

ខទីដប់ប្រាំបង្ហាញពីទំនាយអំពីរយៈពេលបីរយកៅសិបមួយឆ្នាំ និងដប់ប្រាំថ្ងៃ។
ព្រះគ្រីស្ទបានត្បាញបញ្ចូលលេខដប់ប្រាំទៅក្នុងខចំនួនបី
ហើយដោយប្រើរយៈពេលតាមទំនាយដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងខទាំងនោះដដែល
ព្រះអង្គបានញែកលេខ ១៥ ដែលតំណាងដោយការបូកខទីប្រាំនឹងខទីដប់
ឱ្យដាច់ដោយឡែក ដើម្បីឱ្យលេខដប់ប្រាំលេចឡើងពីរដង
នៅពេលដាក់ផ្គូផ្គងនឹងខទីដប់ប្រាំ។ បន្ទាប់មក
ព្រះគ្រីស្ទបានបញ្ចប់ទំនាយទាំងបីដែលមានទំនាក់ទំនងគ្នា ដោយរយៈពេលដប់ប្រាំថ្ងៃ។

គន្លឹះនៃជំពូកនេះគឺសមរភូមិនីនីវេនៅឆ្នាំ៦២៧ ហើយប្រាំឆ្នាំក្រោយមក
គឺនៅឆ្នាំ៦៣២ មូហាំម៉ាត់បានទទួលមរណភាព
ដែលជាការចាប់ផ្តើមនៃបទទំនាយរយៈពេលប្រាំខែទីមួយ។
ដប់ឆ្នាំក្រោយមរណភាពរបស់មូហាំម៉ាត់ កងទ័ពពែរ្សត្រូវបានកម្ទេច
ស្របតាមការព្យាករណ៍របស់មូហាំម៉ាត់ថា អំណាចទាំងពីរ គឺពែរ្ស និងរ៉ូម
នឹងត្រូវកម្ចាត់ទាំងពីរ។ ដូច្នេះ
គម្ពីរវិវរណៈជំពូកទីប្រាំបួនចាប់ផ្តើមដោយខ្សែប្រវត្តិសាស្ត្រមួយ
ចាប់ពីសមរភូមិនីនីវេរវាងពែរ្សនិងរ៉ូម។ បន្ទាប់មក ប្រាំឆ្នាំក្រោយ
មូហាំម៉ាត់បានទទួលមរណភាព
ហើយនោះជាការចាប់ផ្តើមនៃរយៈពេលមួយរយហាសិបឆ្នាំក្នុងខទីប្រាំ។
ដប់ឆ្នាំក្រោយមក ពែរ្សបានចាញ់នៅសមរភូមិណាហាវ៉ាន់ ក្នុងឆ្នាំ៦៤២។
សាសនាអ៊ីស្លាមបានហៅសមរភូមិណាហាវ៉ាន់ថា «ជ័យជម្នះនៃជ័យជម្នះទាំងឡាយ»។ដប់ប្រាំឆ្នាំដំបូងនៃគម្ពីរវិវរណៈជំពូកទីប្រាំបួន តំណាងឱ្យរយៈពេលប្រាំឆ្នាំ
ហើយបន្ទាប់មកដប់ឆ្នាំ។
បទទំនាយចុងក្រោយស្តីពីរយៈពេលបានឈានដល់ទីបញ្ចប់នៅថ្ងៃទី១១ ខែសីហា
ឆ្នាំ១៨៤០។ ដប់ថ្ងៃមុនព្រឹត្តិការណ៍នោះ ចូសាយ៉ា លីច
បានបោះពុម្ពផ្សាយការព្យាករណ៍ដែលលោកបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាព
អំពីការបញ្ចប់អំណាចត្រួតត្រារបស់អូតូម៉ង់។
ដប់ប្រាំថ្ងៃចុងក្រោយនៃអ៊ីស្លាមក្នុងគម្ពីរវិវរណៈជំពូកទីប្រាំបួន
ត្រូវបានបែងចែកតាមរយៈកិច្ចការរបស់ចូសាយ៉ា លីច ជាប្រាំថ្ងៃ ហើយបន្ទាប់មកដប់ថ្ងៃព្រោះព្រះយេស៊ូវតែងតែបង្ហាញអំពីចុងបញ្ចប់
ដោយយកដើមដំបូងមកធ្វើជាឧទាហរណ៍។

យើងនឹងបន្តពិភាក្សាអំពីសេចក្ដីទាំងនេះនៅក្នុងអត្ថបទបន្ទាប់។